

Õiguskantsler

Teie 16.12.2024 nr

Meie 17.01.2025 nr 7-5/241540/2500380

Õpilase toetamine koolis

Lugupeetud direktor

Õiguskantsleri poole pöördus [], kes ei olnud rahul sellega, et tema laps õpib [kooli] eriklassis, mitte tavaklassis. Samuti ei pidanud ta õigeks, et tema laps ei saa osaleda kooli väljasõitudel. Lapsevanem märkis veel, et lapsele kõneravi korraldamiseks soovitati tal pöörduda [kohaliku omavalitsuse] poole.

Leian, et koolil ja vanemal tuleb koos kaaluda, kuidas korraldada õppetööd nii, et sellest oleks lapsele kõige rohkem kasu. Asjaoludest nähtub, et kooli ja pere koostöö lapse õppe korraldamisel ja toetamisel ei ole läinud lodusalt. Selle üheks põhjuseks võib pidada, et kool ei olnud valmis pakkuma lapsele tavaklassis õppimiseks ja väljasõitudel osalemiseks sobivat tuge. Muidu ei oleks vanema ja kooli vahel lahkkelisid tekkinud. Ei saa ka heaks kiita, et lapsevanemal soovitati pöörduda lapsele kõneravi saamiseks [kohaliku omavalitsuse] poole.

Kuigi vanem peab lähtuma lapse huvidest ja kool peab vanemale vajaduse korral selgitama, miks vanema otsus ei pruugi olla lapse huvides, tuleb jõuda vajalike kokkulepeteni seadust järgides. Seaduse kohaselt peab vajaliku toe korraldama kool ([põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse \(PGS § 46 lg 1\)](#)) ning eriklassis õppimiseks peab olema vanema nõusolek (PGS § 46 lg 11). Kui koolil pole võimalik lapsele tuge pakkuda, tuleb tal pöörduda kooli pidaja poole. Lahenduse peavad leidma kooli pidaja ja kool koos.

Arusaadavalt võib sobivate lahenduste leidmine võtta aega. Kuigi kooli tegevuses võib leida puudusi, ei ole õiguskantsleri pädevuses järeltada, et pakutud tugi ei sobinud lapsele. Milline tugi lapsele kõige paremini sobib, saavad hinnata kooli ja vajadusel Rajaleidja asjatundjad, kaasates otsustamise ka lapse ja vanema. Selgitasite õiguskantsleri nõunikule, et nüüdseks on lapsevanem ja kool jõudnud lapse õppe korraldamises kokkuleppele ning laps saab osaleda ka väljasõitudel, kuna kool leidis talle saatja.

Eriklassis õppe korraldamine

1. Lapsevanem andis lapse eriklassis õppimiseks nõusoleku []. [] jõudsid kool ja lapsevanem kokkuleppele, et vanem taotleb lapsele tugiisikut [kohalikul omavalitsuselt]. [] võttis lapsevanem [] antud nõusoleku lapse eriklassis õppimise kohta tagasi. Kool otsustas [], et koolil ei ole võimalik last tavaklassis õpetada, sest lapsel pole tugiisikut ega koolivälise nõustamismeeskonna soovitus. Kooli mittenõustumist võib pidada keeldumiseks.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

[] kohtusid koolis vanem ja Rajaleidja esindajad. [] leppis kool vanemaga kokku, et osaliselt hakatakse rakendama üks ühele õpet ja osaliselt toimub õpe eriklassis. Koolivaheajal (21.–27. oktoobril) võttis vanem [] antud nõusoleku tagasi. Kool oli nõus lapsele tavaklassis õppetööd korraldama alates [].

2. Eriklassis võib õpilane õppida direktori otsusel, kui seda on soovitanud kas kooliväline nõustamismeeskond või kooli haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija ([PGS § 46 lõiked 10 ja 11](#)). Õpe eriklassis peab olema põhjendatud, ajutine ja selleks tuleb anda nõusolek ka lapsevanemal. Kool peab õpilasele pakkuma vajalikku tuge ([PGS § 46 lg 1](#)). Õpilasele saab luua sobivad õppetingimused ka eriklassis üldise toena (vt ka [PGS § 46 lõikeid 5, 6 ja 10](#)), kuid seda otsust ei saa teha kergekäeliselt, kuna koolil tuleb õppe korraldamisel lähtuda kaasava hariduse põhimõttest ([PGS § 46 lg 9](#)). Kui aga kooliväline nõustamismeeskond on soovitanud õpetada last eriklassis ja vanem on andnud selleks nõusoleku, peab kool korraldama õpilase õppe eriklassis ([PGS § 48 lg 1](#), [§ 49 lg 1 p 4](#) ja [§ 49 lg 2 p 2](#)).

3. Kui vanem võtab nõusoleku tagasi, ei ole koolil alust jätta last eriklassi. Senikaua kui kokkulepet ei ole saavutatud, peab kool pakkuma lapsele tavaklassis õppimise võimalust. Tavaklassis õppimiseks ei ole vaja nõustamismeeskonna soovitus, aga kui selline soovitus on antud, peab kool õppe korraldamisel sellest lähtuma (vt ka [PGS § 46 lg 10](#) ja [§ 48 lõikeid 1 ja 3](#)). Kui Rajaleidja leiab, et last peab tavaklassis õppimisel toetama abiõpetaja või mõni muu spetsialist, tuleb koolil pakkuda lapsele vajalikku tuge kooli pidaja abil ([PGS § 46 lg 1](#)).

4. Last võib koolis toetada ka tugiisik. [Kohalik omavalitsus] kui kooli pidaja ja sotsiaalteenuste korraldaja saab organiseerida lapsele vajaliku abi kas sotsiaal- või haridussüsteemi või mõlema kaudu (vt [õiguskantsleri seisukohta „Erivajadusega lapse toetamine koolis“](#)). Kui lapsel tugiisik puudub, peab lapsele tuge pakkuma kool. Kool ei saa eeldada, et lapsel on tugiisik. Lapsele tugiisiku taotlemine on vanema otsus, mille tegemist ei saa kool nõuda ja mille kohta ei saa kool vanemaga kokkulepet sõlmida. Lapsele tugiisiku määramine on kohaliku omavalitsuse otsus ([sotsiaalhoolekande seaduse § 15](#)). Ei tohi tekkida olukorda, kus lapsel ei ole võimalik omandada haridust enda võimete kohaselt ja lapse heaolu tervikuna kannatab vajaliku toe puudumise tõttu (vt [õiguskantsleri seisukohta „Lapsele toe pakkumine koolis“](#)).

5. On mõistetav, et kui kool on veendunud, et lapse jaoks oleks kõige parem õppida eriklassis, siis proovib kool seda selgitada ka lapsevanemale. Teie selgituste kohaselt soovis ka laps ise jätkata eriklassis. Lapse soovi tuleb arvestada, kuid esmajärjekorras vastutab lapse eest lapsevanem ([perekonnaseaduse § 116](#)), kellel tuleb silmas pidada lapse huve. Kuigi vanemaga jõuti vahepeal kokkuleppele, et laps jätkab õppimist eriklassis, võib järeldada, et vanem ei näinud siis muid valikuid ning tal ei jäänud muud üle, kui lapse eriklassis õppimisega leppida.

Logopeedi toe pakkumine

6. Lapsevanem andis [] koolile teada, et laps vajab logopeedi tuge. Kool soovitas vanemal pöörduda [kohaliku omavalitsuse] poole. Selgitasite õiguskantsleri nõunikule, et kool on otsinud logopeedi viimased poolteist aastat ning seetõttu ei ole kool saanud lapsele kõneravi pakkuda.

7. Seadus näeb ette, et kooli pidaja peab looma võimalused ja koolil tuleb pakkuda lapsele logopeedi abi ([PGS § 37 lg 2](#)). [kool] on [kohaliku omavalitsuse] hallatav haridusasutus ([] põhimääruse § []) ning logopeedi leidmine on kooli ja kooli pidaja ülesanne. Logopeed ei pea olema kooli töötaja, kuid tuge tuleb pakkuda koolis ([haridus- ja teadusministri 21.02.2018 määruse nr 4 „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“ § 3 lõiked 4 ja 6](#)). Väljaspool kooli võib korraldada kõneravi ainult lapsevanema nõusolekul. Sel juhul teeb

teenuse osutaja koostööd kooliga ning edastab koolile oma töö kohta infot (mis on teenuse sisu, kui suures mahus teenust osutatakse ning millised on tulemused).

8. Kool ja kooli pidaja peavad tegema logopeediteenuse pakkumiseks koostööd. Seega pole õige paluda vanemal kooli ja kooli pidaja vahelist koostööd vahendada ja asju ajada. Praegusel juhul pidi lapsevanem pöörduma logopeedi leidmiseks [kohaliku omavalitsuse] poole. Kohalik omavalitsus võib õpilastele logopeedi tuge pakkuda kooliväliselt, kuid kool peab logopeedi abi korraldama vastavalt kohaliku omavalitsuse loodud võimalustele. Kool peab teadma, kuidas lapsel logopeedi juures läheb.

Väljasõitudel osalemise õigus

9. Pärast [] kohtumist andis lapsevanem nõusoleku, et tema laps ei osale kooli väljasõitudel ning on selle asemel õppetundides. Lapse arvamust ei ole Te edasi andnud. Teie selgituste kohaselt vajab laps väljasõitudel saatjat, keda koolil ei olnud võimalik pakkuda. Lisasite, et vanem ei saa last väljasõitudel saata.

10. Vanem võis [] nõusoleku anda valiku puudumise tõttu.

11. Kõigil lastel on õigus osaleda ühistegemistes ja saada sealt häid elamusi, mis muu hulgas aitab arendada ühiskonnas toimetulemiseks vajalikke sotsiaalseid oskusi ja õpetab arvestama teiste inimeste eripärasid (vt ka [PGS § 3 lg 1](#)). Lapse huvide eest peavad seisma nii lapsevanem kui ka kool ning seda saab teha üksnes ühiste jõupingutusega.

12. Lapse parimatest huvidest lähtumise põhimõtte ([ÜRO lapse õiguste konventsiooni \(LÕK\) art 3 lg 1](#), [puuetega inimeste õiguste konventsiooni \(PIK\) art 7 lg 2](#)) kohaselt peaks nii kool kui ka vanem lapsega arutama, kuidas saaks laps kõige paremini väljasõidul osaleda (LÕK art 12, PIK art 7 lg 3 ja [lastekaitseaduse § 21 lg 1](#)). Lapsel on õigus avaldada arvamust (vt [lapsesõbraliku lähenemise kohta ÜRO Lapse Õiguste Komitee üldkommentaari nr 12 \(2009\). Lapse õigus olla ära kuulatud](#)). Kui kool teab õpilase vajadusi, peab ka kool ise lapse vajadustele vastavaid kohandusi pakkuma.

13. Lapse väljasõidul osalemise õnnestumiseks peavad looma vajalikud tingimused kooli pidaja ja kool koos. Kui kool leiab, et tema pakutavad kohandused oleksid liiga koormavad või kahjustaksid teiste laste heaolu, peab kool neid seisukohti põhjendama objektiivsete kriteeriumide alusel ([ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee üldkommentaari nr 6 \(2018\) võrdsuse ja mittediskrimineerimise kohta, punkt 26 alapunkt e ja punkt 27](#)).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks (avaldaja andmeteta): []; Haridus- ja Teadusministeerium;
Haridus- ja Noorteamet

Atko-Madis Tammar 693 8432
Atko-Madis.Tammar@oiguskantsler.ee